

Gospodar in gospodinja

LETO 1935

16. JANUARJA

STEV. 3

Kako pa pri nas?

V zadnji številki »Gospodarja« je bilo v kratkih potezah omenjeno kako po drugih evropskih državah pa tudi po drugih delih sveta v sadjarstvu napredujejo. Poglejmo danes kako daleč smo v tem oziru pri nas. Če hočemo biti pravični in nepristranski, moramo kar priznati, da nam še precej manjka do tiste stopnje napredka, kakor so jo dosegli drugod.

Nihče, ki zasleduje gibanje v sadjarski stroki izza zadnjih 30—40 let, sicer ne more tajiti, da bi ne bili tudi pri nas napredovali. To nam izpričujejo mnogi novi nasadi, posamezni lepo preurejeni sadovnjaki, vsaj tu in tam skrbno izvedeno varstvo sadnega drevja itd. Vendar pa moramo priznati, da ta napredek žalibog ni splošen ampak je omejen le na posamezna manjša okoliša in na posamezne posestnike. Nešteto je še gospodarjev v banovini, ki se še ne zavedajo, kako važna kmetijska panoga je sadjarstvo in ki vobče še nimajo pravih pojmov o negi sadnega drevja, kakoršno zahteva kot kulturna rastlina. Nešteto je žalibog še gospodarjev-sadjarjev, ki niso še prepričani, da je moči doseči tudi v sadjarstvu redne letine, da je moči pridelati — ako izvzamemo hude elementarne nezgode (točo, pozebo i. dr.) — sadje brez napače, brez vsakega inakega, da je moči s pravičnim spravljajem pridelka in s pametnim ravnanjem z njim možno zvišati njegovo ceno itd. To za vsak napredek prepotrebno prepričanje še ni prodrlo v vse sloje, ki imajo priliko za uspešno sadjerejo. Vse preveč je še predsodkov, oklevanja, ponekod celo starokopitnosti in nepristopne trme. Kdor še dandanes dvomi, če je temeljito in vestno zatiranje škodljivcev potrebno, kdor še dandanes okleva in premišljuje ali bi sadnemu drevju gnajil ali ne, kdor še dandanes lepo na-

mizno sadje trese, namesto da bi ga skrbno obrtgal in ga prodaja potem za obrano itd., kdor tako dela, je še daleč daleč od pravega napredka.

Nihče se ne more izgovarjati, češ, da tega ali onega ni vedel. Saj se že leta in leta piše in povsod predava, da ima veljavo samo lepo namizno sadje in da tako sadje ne zraste samo od sebe, ampak da ga je treba s trudom in trdim delom pridelati. Zadnji čas je, da pometemo z napačnim nazorom, češ da sadje zraste samo brez truda, brez dela in brez vseh stroškov in da je pridelek zavisen samo od slučajne dobre ali slabe letine. To dandanes ne drži več, ker imamo pripomočke, da premagamo, razen elementarnih nezgod, vse ovire, ki se pojavljajo v naravi.

Seveda popolnoma brez stroškov ne gre. Toda, kdor se s pravim umevanjem in z notranjim prepričanjem ter s trdno voljo loti dela, ga o pravem času in pravilno izvrši, bo z razmeroma majhnimi stroški dosegel velike uspehe in se mu bo vsak strošek obilno povrnil.

Zima je najugodnejši čas za takale premišljevanja. Komur je pri sreč lastni napredek in napredek celokupnosti in kdorkoli računa na dohodek iz sadjarstva, ne bo prezrl tehle dobrohotnih migljajev, ampak bo premislil v koliko zadenejo tudi njega. Sedaj čez zimo je čas, da si naredimo načrt, po katerem se bomo lotili sadjarstva po sodobnih načelih in zahtevah z večjo vneto in boljšim prepričanjem nego smo delali to doslej. Da ne bomo nikoli v zadrogi kdaj in kako je opraviti to ali ono važno in neogibno potrebna dela, naj vestno prebira »Gospodarja«, kjer bo našel navodila za vsa važnejša dela skozi celo leto.

Daleč smo zaostali zlasti v sadjarstvu za drugimi bližnjimi in daljnimi

sosedi. Toda, če se bomo vsi s poldvojeno silo in s trdnim prepričanjem v končni uspeh brez odlašanja in brez oklevanja poprijeli dela, jih bomo

v doglednem času vsaj dohiteli, če že ne prehiteli. In dohiteti jih moramo, sicer bodo dohodki iz sadjarstva popolnoma usehnili. H.

Tudi pozimi se gnojnica lahko razvaža

Sneg je zapadel in delo na polju je prenehalo. Le gnoj se lahko še navaža na njive na velike kupe, da je tamkaj pripravljen za spomladansko gnojenje; pa tudi da napravi prostor zimskemu gnoju na gnojišču. Večkrat pa imamo gnojnično jamo polno, ne da bi vedeli, kam z močo, da bi nam kaj zalegla. Svočas se ni priporočalo razvažati jo pozimi, češ preveč se je izgubi v snegu in zimski vlagi, zlasti na zmrznjeni zemlji. Novejše izkušnje pa pravijo drugače. Z gnojnico lahko gnojimo vsak čas v letu, le da imamo za njo primeren prostor, bodisi njivo ali pokošen travnik, pašnik ali sadovnjak, vinograd ali hmeljnik.

Da se pa zlasti pozimi po snegu brez škode lahko razvaža, nam potrjuje sledeče dejstvo:

Pri polivanju travnikov z gnojnico v tplem letnem času udari vsakemu v nos neprijeten vonj po amonijaku, ki puhti iz nje. In še par dni potem je na tistih mestih vohati ta plin ki se tvori iz moče in izginja v zrak brez koristi. V mrzli zimski dobi pa tega vonja ne čutimo. Zakaj ne? Amonijak, plinasti dušik, tvorijo bakterije iz beljakovin moče, ki jih razkrajajo, toda le ob primerni toploti. Spomladi ali poleti se torej ob toploti tvori v gnojnici mnogo amonijaka, ki pa žal večinoma ne ostane v njej, ampak izpuhti v zrak. To pomeni za gnojilno vrednost gnojnice precejšnjo izgubo, kajti amonijak oziroma njegov dušik je njeno najdragocenejšo rastlinsko hranilo.

Kako pa pozimi? — Tu ne čutimo tistega vonja, ali zelo malo, torej se amonijak ne tvori ali pa le v neznatnih množinah, zato se dušik ne more izgubiti. Iz tega sledi, da so izgube pri razvažanju gnojnice pozimi mnogo manjše nego poleti ali spomladi. — Ob mrazu namreč vsrka zemlja nerazkrojeno gnojnico ali pa ta zmrzne, življeje in delovanje bakterij v njej preneha in dušik ostane v beljakovinah

ohranjen do tiste dobe, ko sončna toplota zbudi naravo iz zimskega spanja. Ko začno rastle, trave odganjati, dobe že pripravljeno hrano, ki jo takoj vsrkajo, ne da bi imela možnost se izgubiti. Zato opažamo na takih zemljiščih, da trava prej in bujnejše poganja nego na tistih, ki niso bila gnojena pozimi. Trave izkoristijo že v mladosti vso hrano, zbrano v gnojnici, ki smo jo pozimi navozili, in ozelene takoj, ko topli pomladanski sončni žarki ogrejejo zemljo. Ta hiter razvoj je pripisati v prvi vrsti učinku dušika, ki vpliva zlasti na raščo mladega rastlinstva.

Drugače pa izgledajo travniki brez gnojnice. Ozelene najmanj osem dni pozneje in trava le počasi odganja, ker mora dolgo čakati preden ji talne bakterije pripravijo potrebno dušičnato hrano iz zemlje, oziroma dokler jo ne polijemo z gnojnico. Tako opažamo vsake spomladi, da zimsko polivanje travnikov z gnojnico vspehuje trave k zgodnejšemu odganjanju in k bujnejši rasti. To je zopet vzrok obilnejših kosenj, ki le redkokdaj trpijo po morebitni suši, ker so tedaj že izven nevarnosti. Take travnike lahko prej kosimo, bodisi da potrebujemo zeleno klajo ali pa seno. Naravno, da je tudi kakovost take klaje mnogo boljša.

Razvažanje gnojnice po snegu ima to prednost, da jo lažje enakomerno razdelimo po vsem zemljišču, ker nam sneg pokaže, kje je že gnojeno. Nevarnosti, da bi jo topeči se sneg odplul, ni nobene, kajti malokdaj se sneg take hitro topi, da bi njegova voda odplavila tudi gnojnico stran.

Še eno dobro moramo tu povdariti, ki jo ima možnost razvažanja gnojnice tudi pozimi. To delo je potrebno zlasti tam, kjer imajo male gnojnične jame in je potrebno, da jih vse leto enakomerno izpraznujejo. Pri nas jih navadno gradimo v izmeri od poldruega kubičnega metra za eno odraslo glavo živine, pri čemur jih napolnimo navad-

no v 3 mesecih. Treba jih je torej izprazniti štirikrat na leto. Tako se to delo enakomerno razdeli, da ni treba treba večjih gnojničnih jam od treh prostorninskih metrov vsebine. — Iz navedenega sledi, da se gnojnica z uspehom lahko razvaža vso zimo, da se pri tem še najmanj dušika izgubi, da jo trave pravočasno izkoristijo in da tedaj kmet še najlažje in najbolj enakomerno to delo opravi.

Kar se pa tiče splošne uporabe gnojnice, velja to-le načelo: Pozimi jo razvažaj na travnike na sneg ali na zmrznjena tla, če zemljišče preveč ne visi ali pa če ni preveč peščeno, da izgine moča v spodnjo nerodovito plast. — Spomladi jo vozi takoj, ko se da na travnike priti z vozom. — Poleti polivaj z njo travnike po prvi ali po drugi košnji. Če je pa tedaj suho, jo razredči, drugače lahko škoduje, namesto da bi koristila. Tudi v pozni jeseni gnojnica

lahko koristi, ker se tedaj trave zalozijo z njenimi hranilnimi snovmi kot prihranek, ki služi spomladi za hitrejše odganjanje.

Drugo vprašanje je polivanje pese z gnojnico, repe, zelja ali kake vrtno rastline. To delo izvršimo navadno po prvem ali drugem okopavanju, ko jo korenine najlažje izkoristijo. V sadovnjakih, vinogradih in hmeljnikih pa je najbolje zgodaj spomladi, da nudimo rastlinam prvo hrano, ko se zbudi k življenju. Sicer pa, če je potreba pomagati oslabelem rastlinam, na primer spomladi ozimni, ki je trpela vsled mraza, tedaj je vsak čas primeren za tako zdravljenje. In gnojnica je res za vse rastline najboljše zdravilo. Zato pa ima vsak umen kmetovalec tudi primerno gnojnično jamo, v katero skrbno zbira vso močo iz hleva in gnojišča, da se iz nje pripravi zdravilo za rastline.

L.

Od kranjiča do A.-Ž. panja

V čebelarških člankih, ki so pred nekaj meseci izšli v »Domoljub« smo ugotovili, da je čebelarstvo po knutih nazadovalo zaradi spremenjenega načina čebelarjenja. Rojenje in razmnoževanje družin za prodajo se je umaknilo pridelovanju medu. Preprosti stari panjiči so se pričeli hitro unikati modernim velikim panjem, ki so prinesli poleg čisto spremenjenega načina čebelarjenja tudi vse polno zahtev, ki so terjale od čebelarja mnogo teoretičnega pa tudi praktičnega znanja.

Opozorili smo, da vendarle kljub zmagoslavni poti modernih panjev ne kaže kranjičev čisto zameči. Ti panjički so skoraj neobhodno potrebni za vsakega začetnika, da na njih preizkuša svoje začetniško čebelarsko znanje in se seznanji z življenjem čebel in njihovo večjo ali manjšo »ljubeznijo« do neokretnega čebelarja. Pokazali smo, da se tudi iz kranjičev in druge vrste starih panjev da pridelati nekaj medu. Vsekakor je še vedno boljše imeti vsaj kranjiče, kakor pa prazen čebelnjak.

Vendar gre razvoj in napredek svoj pot, ki se je ustaviti ne da. Staro, manj praktično, propada, novo se razvija in izpopolnjuje. Kadarkoli pa nastane v tem nujnem naravnem razvoju

prevelik skok naprej, zazija med stari in novim globoka razpoka, ki jo je treba premostiti. Takšna razpoka je nastala v čebelarstvu, ko se je pojavil pri nas sedaj že splošno znani in priznani Žnidarski panj (A.-Ž.). Razpoka ni bila tako zelo občutna pri naprednejših čebelarjih, ki so že poprej čebelarili v dzievzonovanih panjih starih oblik, v katere so namestili latvice s satnimi začetki ali pa celo okvirčke za premično satje in se seznanili s premičnim notranjim ustrojem ter z deli, ki jih le-ta zahteva. Pač pa je bil skok prehud za kmečke čebelarje, ki so se zvesto držali starega nepremičnega čebelarjenja. — Ostali so zadržani in počasi drug za drugim čebelarstvo opuščali. Tako se je pretrgala veriga: oče in ded ni več svojega sina ali vnuka učil prvih čebelarških nauk in pred vsem globoko zakoreninjene ljubezni do čebel. S stari ljudmi je umrla tudi čebela po kmetih. Novodobna čebelarstva si pa le z veliko težavo utirajo pot po kmečkih domovih. Vzrok leži najpogosteje v čisto napačnem pojmovanju čebelarstva, ki tudi po kmetih noče več biti z ljubeznijo in samozatajevanjem negovana, vendar s kmetijo neobhodno združena gospodarska panoga, marveč hoče vsak čebelar z novimi panji in no-

vim nacmom kar čez noč postati velik pridelovalec medu in obogateti. Zato je kar značilno, da vsako dobro čebelar. leto rodi toliko in toliko novih čebelarjev, ki pričenjajo kar takoj s polno paro: kupijo kar obljudene moderne panje in »čebelarijo« takoj na debelo. V dobrih letinah se jim morda posreči, četudi malo ali prav malo znajo. Pridejo pa »suha« leta, ki jih popolnoma uničijo. Takrat so pa vsega krivi panji in čebele, nič pa brezpametni čebelarji te vrste!

Ker pa je treba, da tudi na kmetih najdejo svoje mesto in se popolnoma uveljavijo moderni A.-Ž. panji, se mora pokazati kmečkim ljudem **pravi način**, kako že obstoječa čebelarstva polagoma preobraziti, oziroma kako na novo začeti, da ne bo v nobenem primeru nevarnosti, da se poskus poskus pone sreči. Upoštevati je, da je strošek z novodobnim čebelarjenjem dokaj večji, kakor s starim. Moderni panji so dragi že sami po sebi, precej stane pa tudi obrat (nekaj orodja, satnice itd.). Zato je treba gotove previdnosti in pazljivosti.

Najprej prevažno pravilo: **ne skokoma in naenkrat!** Le počasi, postopno in previdno. Tudi novinec, naj ne prične takoj z A.-Ž. panji. Najprej nekaj kranjičev, iz katerih naj zraste počasi moderno čebelarstvo. Pri kranjičih se vsakdo uči ravnanja s čebelami in s spoznavanjem raznih lastnosti teh živali, se prične v srečo buditi rastoče zanimanje in ž njim nagnenje do čebelarstva. To nagnenje, s katerim te čebele polagoma, a čedalje tesneje, vežejo nase, je **prvi in najvažnejši porok**, da se ti bo čebelarstvo obneslo. Ta gospodarska panoga ti ne bo veljala kot nekak pridobitni vir in nič več; nasprotno, negoval jo boš tudi, ko bo čebelarstvo za golo življenje trda predla. Čebele ti bodo postale mnogo, mnogo več kot gola dobičkaželjnost. Ali ne boj se! Živalca ti bo ljubezen in skrb bogato povrnila tudi v gmoftnem oziru. Tvojo zvestobo ti bo s svojo zvestobo tako natančno in obilno poplačala, kakor tega človek več skoraj ne zna, zna pa narava, ki je ohranila v sebi dih božje dobrote, ki ga človek tako neusmiljeno preganja iz svojih vrst. (Se nadaljuje.)

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Jedi se navzamejo duha

»Mama, mleko ima okus po čebuli,« se pritožuje otrok. In mati, ki je potem to mleko res pokusila, spozna, da otrok ni lagal. Kako je to mogoče? A spomnila se je, da je latvico z mlekom postavila na polico poleg čebule.

Da, da, mamka! Mleko se kaj rado navzame drugih vonjav, zato bi latvice ne smele stati poleg močno dišečih, ali pa celo kislih jedi.

Prav tako kava in čaj. Te bi morali držati popolnoma zase v dobro zaprtih škatljah.

Za jajca velja isto. (Seveda, ne v škatljah, ampak v predalu.) Duh po jedeh se utihotapi skozi luknjice v lupini (seveda jih ne vidimo). Na ta način izgubi jajce svoj dober okus. Ravno tako surovo maslo, katero bi morali držati v prsteni (ribniški) posodi, ki naj bo pokrita

Začimb (poper, cimet, žbice i. dr.) ne smemo polagati poleg moke, zdroba, masti itd. Za začimbe je najprimernejša posoda — kozarec, ki naj bo pokrit, da se ne razdiše.

Petrolej, bencin, spirit in čistila ne spadajo v shrambo. Lahko se hranijo v preprosti lesení omarici, ki jo pritrdite v sobi na zid. B. D.

Barvanje oblek

Staro ponošeno obleko če le mogoče, radi še predelamo zase ali pa za otroke; vensih pa je še sicer dobra tako oblekela, da nikakor ni več za boljše rabo. Za tako se nam izplača, ako jo pobarvamo doma, če je blago še kofičkaj močno. Barva velja samo malenkost, pa je vendar obleka, zopet kakor nova. Predpogoj za uspele pri barvanju doma pa je, da vstanemo vseskozi zelo natančno in skrbno. Barvanje je v resnici kemični proces, ki zelo enostavno in na razumljivo način. Vendar, če se barvanje na alno lep, postane, ako

smo se ravnali točno po navodilu, ki je priloženo barvi.

Ako mislimo pobarvati celo obelo, krilo ali kaj drugega, je potrebno, da odstranimo temu vse kovinaste dele kakor zaponke, kljukice, gumbe i. t. d. Če je bila morda obleka vezana s kovinasto nitjo, moramo tudi to odstraniti. Razparane kosé oblek pa pred barvanjem prav temeljito skrtačimo in izprašimo, posebno robove, koder se navadno nabere precej prahu. Pletenim, ki se rade razvlečejo, ohranimo pravo obliko, če podjermemo robove s trakom. Razen tega izmerimo še dolžino in širino hrta, rokavov i. t. d., da jih po končanem barvanju, t. j. med sušenjem zopet spravimo v isto obliko ozir. velikost. Umazane dele tkanine je treba pred barvanjem temeljito oprati, istotako odstraniti vse kakršnekoli madeže. Če je blago na nekaterih mestih zelo obledelo, tedaj skušamo odstraniti barvo s temnejših mest blaga s kuhanjem. Končno vsako blago suho stehtamo, da vemo, koliko barve potrebujemo (glej navodilo priloženo barvi). Nato zmoočimo blago v mlačni vodi. Sele, ko smo si tako pripravili blago, ki ga hočemo pobarvati, se lotimo barvanja samega.

t. Najboljša posoda za barvanje je oročej velik, emajliran (a neokrušen) lonec. Manj primerna je aluminijeva ali lesena posoda, medtem ko litega, železnega ali pocinjenega lonca sploh ne smemo rabiti. Ako nimamo druge posode, kakor tisto za kuhanje, lahko večji lonce brez skrbi uporabljamo za barvanje, ker se da z milom, sodo in kisom lepo osnažiti. Poleg lonca si pripravimo še dve palici za mešanje in precej velik škaf ali vedro za končno izpiranje in splakovanje. Vse posodje mora biti tako veliko, da povsod tkanino z lahkoto premikamo in obračamo sem in tja.

Barvno raztopino napravimo točno po navodilu. Tekočine mora biti toliko, da tkanina v njej prosto plava. Čim več je tekočine, tem lepše in tem enake barveje se bo pobarvalo blago. Ko smo barvno raztopino dobro premešali, postavimo vanjo zmočeno in narahlo ožeto tkanino. Tedaj delamo dalje po priloženem navodilu. Najboljše že način barvanja je, da tkanino vedno je važno, da tkanino v tekočini rahlo premikamo in obračamo

v raztopini, da se barva povsod enakomerno porazdeli. Pozabiti ne smemo tudi na to, da je še mokro pobarvano blago vedno precej temno, medtem ko je suho (ko se posuši) znatno svetlejšo.

Zadnje opravilo, ki spada k barvanju je izplakovanje, ki mora biti tudi skrbno in temeljito opravljeno. Izplakujemo toliko časa, da je voda popolnoma čista. Če bi bila voda predolgo časa kalna, ji dodamo malo kisa. Svilo pa izplakujemo vedno v okisani vodi.

Pobarvanega blaga ne sušimo nikoli na solncu ali pri topli peči, temveč vedno v senci ali v zračnem prostoru. Pred sušenjem ga tudi ne ovijamo preveč. Pobarvano blago zlikamo še vlažno na narobni strani, nato pa še enkrat krpo na pravi strani. S. H.

KUHINJA

Karfijolna juha z vsukancem (močnikom). Karfijolo razdelim na majhne rožice in pristavim z mrzlo vodo, osolim in skuham do mehkega. Iz četrta litra moke in enega drobnega jajca vsukam močnik. Moko in jajce zmešam najprej z vilicami v bolj globoki posodi, potem pa s prsti in dlanjo zdrobim v majhne enakomerne svaljke. Te svaljke stresem na tri dkg razbeljene masti ali masla in mešam toliko časa, da svaljki razumene. Zarumenele svaljke stresem v kuhano karfijolo, zalijem toliko kolikor rabim juhe, če treba še prisolim ter kuham še 10 minut.

Rumena koleraba kot prikuba. Kolerabo olupim, operem, zrežem na kocke ali skrhljam na tanke rezine. Tako pripravljeno pristavim z mrzlo vodo, osolim, pridenem malo kimlja ter skuham do mehkega. V kozico denem dva do tri dkg masti. V razbeljeno mast vržem žlico moke. Ko moka zarumeni, pridenem kolerabe, zmešam in če treba malo polijem s krompirjevko. Po parminutnem vrenju je pripravljena za us mizo.

Fina ocvirkova potica. — Najprej napravim kvasček iz treh žlic mlačnega mleka, žličice sladkorja in dveh dkg kvasa. Ko kvasček vzide, ga pri mešam tekočini, ki sem jo napravila iz pol litra toplega mleka, dveh žlic sladkorja, enega rumenjaka, šest dkg

surovega masla, žlice sladke smetane, primerno soli in toliko moke, da je testo bolj mehko. Za to množino se navadno rabi 70 dkg moke. Testo prav dobro stepem. Stepeno pokrijem in postavim na toplo da vzide. Med tem časom sesekljam petnajst dkg shlahjenih ocvirkov. Ocvirki so najboljši sveži. Ocvirkom pridenem dva rumenjaka. Ko je dobro zmešano, pridenem še sneg iz dveh beljakov in narahlo premešam. Testo na potresenem prtiču razvaljam ter namažem s tem nadevom. Po vrhu potresem še s cimetom in drobtinami. Nato testo rahlo zvijem, denem v po-

mazano obliko in postavim na toplo, da vzide. Ko je potica dovolj dvignjena, jo spečem v pečici ali peči. Na mizo dam gorko.

Pomarančna solata. Pomaranče olupim tako, da jim tudi spodnjo kožico odstranim. Zato rabim oster nož. Potem razrežem pomarančo na ploščice, denem v posodo, ter polijem z mrzlim, dobro oslajenim vinom. Ko se napoje, jih zložim na plitev krožnik v obliki zvezde. Na sredo krožnika dam kake tri žlice vkuhanih brusnic. Lahko pa dam tudi na vsak posamezen košček pomaranče žličico brusnic.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Promet v tujih devizah je bil prošli teden izredno visok in je znašal 7.1 milijona Din nasproti 1.6, 1.9, 3.7 in 3.3 milj. Din v zadnjih štirih tednih. Tudi dinar v inozemstvu je narasel, zato so tuje devize v prostem prometu nekoliko popustile. Sedaj se gibljejo na podlagi 14.70 do 14.75 Din za švicarski frank. Tako stane angleški funt 223 Din, nemška marka 18.35 Din, italijanska lira 3.86—3.90 Din, 1 dolar 45 Din, 1 francoski frank 2.98 do 3 Din, 1 češkoslovaška krona 1.85 Din. Napoleondori se trgujejo po 310 Din. — Tudi državni papirji so se okrepili; tako se je vojna škoda od konca preteklega leta do sedaj okrepila od 336 Din na 353 Din, 8% Blairovo posojilo od 65 na 70, 7 odstot. Blairovo posojilo od 56.50 na 62.50, begluške obveznice od 56.50 na 61 Din. — Trden položaj našega dinarja in dvig državnih papirjev je znak, da se je v inozemstvu in tudi doma dvignilo zaupanje do naše države.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 8. jan. Prigon živine je bil precejšen, toda kupčija je bila slaba. Tako so sejmarji prignali na sejem 14 konj, 15 bikov, 110 volov, 308 krav in 18 telet, skupaj 465 glav; odprodali so jih pa le 193. Povprečne cene so bile sledeče za 1 kg žive teže: debeli voli 2.50—3.50 Din, poldebili 2—2.75 Din, vprežni voli 2.75—3 Din, biki za klanje 2—2.75 Din, klavne krave debele 2.50—3 Din, plemenske

krave 2—2.25 Din, krave za klobasarje 1.30—1.50 Din, molzne in breje krave 2.50—3 Din, mlada živina 2.75—3.50 Din, teleta 3.50—4.50 Din. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8—10 Din, druge vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 4—6 Din, svinjsko meso 8—12 Din za kg.

g Mariborski prašičji sejem 11. jan. Na ta sejem je bilo pripeljanih le 25 prašičev, ki so jih prodajali po naslednjih cenah: Mladi prašiči 7—9 tednov stari 80—120 Din kos, 3—4 mesece 140 do 160 Din, 5—7 mesecev 220—250 Din, 8—10 mesecev 300—360 Din, 1 kg žive teže 4—5 Din, mrtve 6.50—8.50 Din. — Kupčija je bila slaba in je bilo prodanih le 10 prašičev.

CENE

g Žitno tržišče. Položaj na žitnem trgu je čvrst. Kmetje nočejo prodajati blaga in čakajo na boljše cene, češ, da jim bo nova vlada pomagala do njih. Češkoslovaška je dovolila velik uvoz koruze iz Romunije in naše države, kar je utrdilo cene tudi koruzi. Enako rasejo tudi cene pšenici in moki. — Na ljubljanski blagovni borzi je bilo v minulem tednu le malo prometa. Prodajaleci so ponujali žito in moko v vagon-skih množinah po cenah, ki veljajo za blago postavljeno na nakladalno postajo v žitorodnih krajih za 100 kg. — Pšenica bačka 79 kg težka 113—115 Din, gornjebaška 77—78 kg in sremska 78 do 79 kg po 111—113 Din, dolujebanaška 77—78 kg 109—111 Din, slavonska 76 do 77 kg 117—119 Din, potiska 78—79 kg 119

do 121 Din; koruza času primerno suha bačka 64—66 Din, banatska 60—62 Din, umetno sušena bačka 70—72 Din, banatska 68—70 Din; moka 0 bačka in banatska 182.50—202.50 Din, št. 2 bačka 167.50—182.50 Din, št. 5 bačka 147.50 do 162.50 Din.

g Vinsko tržišče. V drugi polovici decembra je vinska kupčija nekoliko poživela, ker je pred prazniki navadno nekoliko večja potreba. Vendar so ostale cene nespremenjene ter se gibljejo od 4 do 5 Din za navadna, med 5 do 6 Din za srednja in med 6 do 7 Din za boljša kvalitetna vina. Izjemno zahtevajo producenti za izjemna sortna vina celo 8 do 9 Din, toda redkokdaj dobe kupeca. Pri vinskih trgovcih grede največ vina izpod 5 Din. Po ljutomersko-ormoških vinih ni zanimanja, ker so predraga. — Z ozirom na nizke cene, imajo prednost dalmatinska vina, ki se prodajajo po 1.50—2 Din liter, najboljša po 2.25—3 Din. Sremska in mostarska vina so višja v ceni: 4—6 Din, celo po 7 Din liter od odhodne postaje. — Izvoz v inozemstvo je neznaten. Dosedaj se ga je izvozilo le 2000 hl, največ dalmatinskega vina v Italijo.

RAZNO

g 10 zapovedi za nemškega kmeta. Na zborovanju kmetijskega stanu v Nemčiji je bila sprejeta naslednja resolucija, ki vsebuje 10 zapovedi za pospeševanje poljedelstva. Ker velja to isto tudi za našega kmeta, jih tu priobčujemo: 1. Svojo zemljo izkoriščaj kar najbolj. Nemčija ima premalo zemlje, da bi mogla dopustiti ekstenzivno proizvodnjo. 2. Gnoji še bolj, in sicer tako, kakor je treba. Kjer hočeš, da bo več zraslo, tam je treba tudi več snovi. 3. Uporablaj najboljše seme. 4. Bavi se z raznovrstno proizvodnjo in varuj se enostranskih kultur; raznovrstnost daje večjo gotovost proizvodnje. 5. Bavi se z raznovrstno proizvodnjo, toda nikdar ne povečuj po nepotrebnem obdelane površine za pridelke, ki jih nemški narod ne potrebuje ali pa, ki ne dajejo gotovega doprinosa. 6. Prideluj zeleno krmo za živino kot sporedni pridelek. S tem prihraniš krmo, ki jo Nemčija mora kupovati v inozemstvu, in devize. 7. Zboljšuj svoje zemljišče z melioracijo. Ledine pretvarjaj v rodovitna tla. 8. Imej samo

toliko živine, kolikor jo lahko prihraniš s krmo, ki zraste na tvojih tleh. 9. Imej samo plodonosno živino in ne takšne, ki samo žre in nič ne koristi. 10. Drži ovce! — Na svoji zemlji pridelaj čim več in vse, kar je pridelanega, izkoristi varčno in sicer s svojo živino. — Večino teh naukov naj si slovenski kmet dobro zapomni in tudi upošteva, če se hoče obdržati na svoji domačiji.

g Nova cenitev letine pšenice. Po podatkih, ki jih zbira in objavlja Mednarodni poljedelski zavod v Rimu, se je evropska letina pšenice po najnovjši cenitvi zvišala za 10 milijonov stotov in doseže sedaj 411 milj. stotov. Namesto slabe letine, kot jo je bilo pričakovati v poletju, je Evropa imela zelo dobro, skoro obilno letino. Sicer je znatno nižja kot leta 1933, ko je dosegla višek 476 milj. stotov, vendar je druga najboljša po vojni, medtem ko je tretja najboljša 1932 s 406 milj. stotov. Povprečje je znašalo od 1927—1923 339 milijonov stotov. Od 28 držav Evrope, ki pridelujejo pšenico, jih je imelo lani 12 rekordno letino, ki je prekašala tudi uspeh leta 1933. Te države so: Danska, Estonska, Finska, Anglija, Irska, Letonska, Grčija, Litva, Norveška, Švedska, Holandija in Švica. Povečane posejane površine je pripisovati predvsem sedanji trgovinski politiki cele vrste držav, ki streme za povečanjem domače produkcije. Ne smemo pa misliti, da se bo to nadaljevalo bogve še kako dolgo, kajti najvišja mera je že dosežena, ko je cela vrsta teh držav začela izvažati pšenico na svetovni trg.

g Cene pomaranč in limon v Dalmaciji. V zadnjih letih so začeli Dalmatinci v večjem obsegu gojiti pomaranče in limone, in so dosegli letos precej ugodne cene. Zgodnje pomaranče — mandarine — so bile po 10 Din kg, pozne pomaranče, t. j. navadne po 5—6 Din, limone istotako po 5—6 Din kg. Letos so zlasti dobro obrodile limone, ki so postale izredno velike, kar je pripisati zadostnemu deževju. V večjih nasadih so nabrali do 80 kg pomaranč in limon od posameznega drevesa. Poudarjajo, da je zlasti kakovost pomaranč izvrstna. Sad je poln in ima bolj sladek sok kot uvožene pomaranče, ki jih pogosto poberejo z dreves, preden so dozorele.

PRAVNI NASVETI

Depozitna taksa. I. P. G. Po taksnem zakonu se mora plačevati depozitna taksa tudi od vložnih knjižic, ki jih izročajo zasebniki oblastvom v shrambo. Ta taksa znaša 1%. V vašem primeru se najbrž ne smatra, da ste s položitvijo knjižice plačali kupnino, pač pa je verjetno, da ste s tem samo kupnino zavarovali. V tem primeru morate plačati takso. Sicer se pa obrnite na dotično sodišče, ki vam bo moglo dati potrebna pojasnila.

Plačilo za zvonjenje. I. I. Obrnite se na župni urad, ki vam bo stvar pojasnil. Kakšno posebno nagrado boste v tem primeru težko dobili, ker to opravilo spada v vašo službeno dolžnost.

Zaščita kmeta. F. M. Pred letom 1932 ste bratu posodili denar. Zavezal se je, da ga bo vrnil, kadar boste denar rabili. Sedaj denar rabite, brat se pa sklicuje na zaščito kmeta, čeprav ni samo kmet, ampak je tudi čevljar. Vprašate, kaj storiti. — Če bo občina izdala bratu potrdilo, da je kmet v smislu uredbe o zaščiti kmeta, vam ne pomaga drugega, kakor držati se uredbe, ki predpisuje obresti in obroke, ki jih bo moral dolžnik plačevati. Če pa brat ne bo dobil navedenega potrdila in ga torej ne bodo smatrali za zaščitene kmeta, denar vsak čas lahko izterjate, če ne zlepa, pa s tožbo.

Oče z devetimi otroki. A. C. M. Do oprostitve davkov imate pravico samo tedaj, če vaš davek po vseh davčnih oblikah ne presega 500 dinarjev in če najmlajši otrok ni starejši od 14 let. Če nimate otroka pod 14 let starega, niste oproščeni in vas najbrž letos radi tega tirjajo za davek, ki ga boste morali plačati.

Davek. F. M. Zdi se vam, da so vam nepravilno zaračunali davek in zahtevajo od vas več doklad kakor od soseda. Radi bi se pritožili. Kam in kako? — V vsakem slučaju se lahko pritožite pri davčni upravi in to v 30 dneh po prejemu plačilnega naloga. Ako vam je kaj nejasno na plačilnem nalogu, vprašajte pri davčni upravi, kjer vam bodo pojasnili, kako so posamezne postavke zaračunane in zakaj so tako visoke. Tam boste tudi dobili potrebna pojasnila glede doklad.

Cetrti sin in vojaški rok. K. F. Oče je padel v vojni. Prvi sin je služil od l. 1915 do prevrata in v naši vojski 3 mesece. Drugi sin je služil polni rok. Tretji je nesposoben za vojaško službo. Četrti pojde letos na nabor. Živi pri materi in tudi za njo skrbi. Ali bo dobil skrajšan rok? — Četrti sin nima pravice do skrajšanega roka, ker nista dva brata neposredno pred njim po vrsti odslužila polnega roka.

Se enkrat o načrtu invalidskega zakona. J. P. V. Pisali smo že, da je tisto, kar smo pisali o načrtu novega invalidskega zakona,

samo še načrt in se nič ne velja. Zato vam ne moremo povedati, če vam bodo zopet podelili invalidnino, ki vam je bila ustavljena.

Kdaj mora oproščeni hranilec k vojakom. I. I. G. Vaš prvi sin je rojen 1901. leta in je vojaške službe oproščen kot hranilec. Ker pa doraščajo mlajši bratje, se boji, da bo vpoklican. Ali bo še naprej oproščen? — Ker je ostal sin tudi po dovršenem 27. letu starosti oproščen kot hranilec, mu ne bo treba služiti v kadru.

Takse od motornih vozil. V. N. Samo glede takse od motornih vozil je novi fin. minister odredil, da se imajo plačati samo za četrt leta. To pa ne velja tudi za kolesa, za katere ni glede plačanja takse nič spremenjeno.

Vojnica. J. M. G. Ker ste po sedem-mesečni vojaški službi postali stalno nesposobni, ste po postavi dolžni plačevati vojnico. Oproščeni so vojnice med drugimi oni, ki so postali v vojaški službi brez lastne krivde nesposobni.

Obresti od 1000 dinarjev. I. B. Pred tremi leti ste si od neke osebe izposodili 1000 dinarjev. Sedaj namarevate vrniti kapital z obrestmi vred. Vprašate, kako visoke obresti sme dotična oseba zahtevati. — Ako se glede višine obresti niste ničesar dogovorili in ako niste zaščiteni po uredbi o zaščiti kmetov, boste morali plačati zakonite 5 odstotne obresti. Če pa spadate med zaščitene kmete in če ste se zadolžili pred 20. aprilom 1932 imate pravico vrniti dolg v 4 letih v enakih letnih obrokih. V tem slučaju morate plačevati od 23. novembra 1933 dalje obresti po 6%.

Spor z dimnikarjem. F. M. V. Dimnikar vas je prijavil na okrajno načelstvo, ker mu niste dali omesti dimnika, ki ga samí ometate. Okrajni načelnik vam je rekel, da je ministristvo odredilo ometanje dimnikov po dimnikarjih. Tudi račun, ki ga vam je poslal dimnikar, se vam zdi previsok. Želite pojasnila in nasveta v tej stvari. — Ban je leta 1932 izdal pravilnik, po katerem se mora dimnikarjem pustiti ometanje dimnikov. Tudi jim je predpisal poseben cenik, po katerem morajo računati. Če mislite, da vam preveč računa, zahtevajte, da vam pokaže cenik.

Kdo naj gospodarji? A. F. Mož in žena sta vsak do polovice lastnika posestva, a gospodariti hoče le žena s hčerko, četudi se mož bolje razume na gospodarstvo. Zato je vedno preprič pri hiši. Kako bi se to odpravilo. — Dandanes gospodarji, ki složno delajo z družino, težko shajajo. Če pa dva gospodarja na enem posestvu drug drugemu nasprotujeta, mora to voditi do propada. Radi miru v družini mora pametnejši odnehati in potrpeti. Mož je sicer glava družine in žena ga je dolžna v gospodarstvu podpirati, zlasti če mož pametno gospodarji.